Nᴿᴿ 98

KURYER LITEWSKI

w Wilnie w Piątek dnia 19 Sierpnia v. s. 1827 Roku.

Wiadomości Krajowe.

Sankt-Petersburg dnia 10 sierpnia.

(z Gazety St. Petersburskiey.)

Rada ustanowień Kredytowych Państwa, na osnowie Nay wyższego Manifestu pod d. 7 maja 1817 r., rozpoczęła d. 27 z. m., dla rewizyi rachunków ustanowień kredytowych, swoje posiedzenie, na którém Minister Skarbu Jeneral-porucznik Kankrin *miał następną mowę:*

Mości Panowie:

Przy coroczném składaniu WPPm. obrachunków ustanowień kredytowych, nie raz miałem honor wystawiać owe polepszenia i widoki, których, za zgodą Rady ustanowień kredytowych, trzymałem się w kierowaniu tą ważną częścią.

Teraz, przy wniesieniu rachunków z r. 1826, pozostaje mi tylko wspomnieć o tych skutkach, jakie w roku zeszłym miały przyjęte od nas środki.

Wiadome WPP. nowe rozporządzenie, względem kapitału umorzenia, zasadzające się na przywiedzeniu go do należytey proporcyi z ilością długów, przez odcięcie zbytecznych summ, na ten przedmiot obracanych, posłużyło do nieodzownego ulżenia Podskarbstwu Państwa, a ztąd i samemu Państwu. Lecz razem też, rozporządzenie to, okazało pożyteczne działanie, właściwie w części kredytowey. Fondy nasze nie tylko nie doznały upadku, ale się liczą pomiędzy naylepszemi w Europie, i dla tego właśnie, zostając w ręku wielkich kapitalistów, mniey jak inne bywają przedmiotem gry birżowey. Z drugiey atoli strony, mając wartość bardzo znaczną, nie wzięły kierunku do nadnaturalnego wzniesienia się, nieuchronnego w niezmierném natężeniu sposobów umorzenia, działających przeciw samemuż celowi rychłego umorzenia długów.

Prawdziwy kredyt Państwa nie powinien się zasadzać na tém, aby natężonemi środkami w czasie pokoju podnieść fondy nad naturalną proporcyą: gdyż, za naymnieyszą zmianą okoliczności, sztuczne to natężenie, wedle niezmiennych praw doświadczenia; koniecznie zniży się do prawdziwego stosunku, i sam tylko żal zostawi próżno czynionych poświęceń. Istotny kredyt Państwa zawisł od finansowey ostróżności, od równowagi pomiędzy dochodami i rozchodami, od unikania pożyczek w czasie pokoju, od ścisłego dopełniania zobowiązań Rządu względem swoich kredytorów. W takiém skierowaniu rzeczy, każdy Rząd może bydź pewnym, iż w razie potrzeby nadzwyczayney, może zaciągać pożyczki, na naydogodnieyszych, wedle okoliczności, warunkach.

Wstrzymanie niszczenia assygnacyy, a osobliwie przerwanie tak bezpożytecznego, podług wypadków zamieniania na dług procentowy, nie miało, i nie ma żadnego niekorzystnego wpływu na obrót tych pieniędzy kredytowych. Przekonano się teraz, że poprawienie assygnacyy, jako przedmiot naybardziey zależący od powszechney opinii, nie idzie ściśle wedle praw jednakich, jak ich upadek: tam bowiem działa nadzieja, zawsze do wątpliwości skłonna; tu zaś obawa, zawsze powiększająca niebezpieczeństwa. Lecz jeśliby w rzeczy samey poprawiły się assygnacye, wedle istotney proporcyi ich zmnieyszenia, to jednak niezawodna, że publiczność jeszcze musiałaby doświadczyć, od podskoczenia ich, wszystkich tych zmian w prywatném mieniu i tych wszystkich strat, tylko w odwrótney postaci, których działaniem czasu i okoliczności doznawała już z ich upadku. Przeciwnie, za przyjęciem systematu, ani pomnażania, ani zmnieyszania assygnacyy, kredyt ich trwale się ustalił; zmiany w kursie ich na monetę brzęczącą tak są nieznaczne, że ani w bycie gospodarskim, ani w obrótach przemysłowych, ani w spekulacyach handlowych, ani względnie na kurs wexlów, żadney nie okazują szkody: wartość kapitałów i wszelkiego rodzaju własności, pozostaje niezmienną. Owoż dla czego należy wytępiać sposób opłacania, w którym wszyscy mają zaufanie, i do którego nawyknienie wszędzie się u nas wkorzeniło; dla czego potrzeba zastępować pieniądze kredytowe, kursowym kapitałem brzęczącym, który trzeba byłoby nabywać z nowemi stratami: gdyż massa złotey i srebrney monety, jakkolwiek jest znaczną w Państwie, wielce jednak byłaby niewystarczającą na wszystkie obróty, zwłaszcza przy niedostatku u nas prywatnych papierów, kredytowych, i dla obszerności naszych prowincyy.

Teraz pokrótce dotknę głównych działań banków: pożyczkowego i handlowego. Celnieysze z tych są: potrącanie wexlów w banku handlowym; pożyczanie na majątki nieruchome w pożyczkowym; obracanie lokacyy dla przyrostu z procentów, w obudwóch.

Potrącanie wexlów, — działanie, mające na celu przyśpieszenie obrótów pieniężnych w handlu, a będąc głównym przedmiotem samego ustanowienia banku handlowego, wymaga tey ostróżności, aby czynione było z wexlami, ile można rzeczywistemi, to jest: na istotnych kupieckich tranzaktach zasadzone, z uprzątnieniem wexlów beztowarowych, a zatém niepewnych, któryto obowiązek bezpośrednie należy do Dyrektorów banku z kupców. Summa tego potrącania w banku i jego kantorach, rzeczywiście w r. 1826 uskuteczniona, dochodziła 124 milionów rubli: zasiłek ważny, chociaż w prawdzie nie dla wszystkich w szczególności zadosyć czyniący. Lecz kredytowe ustanowienia nie powinny i nie mogą tworzyć kapitałów, i opatrywać w nie osoby, które same ich nie mają. Celem ich jest dopomagać kapitalistom, w razie czasowego powiększenia się potrzeby pieniędzy gotowych. Wszelkie rozszerzenie się kredytu w banku, w brew temu prawidłu, byłoby szkodliwém, nie tylko dla banku, lecz i dla korzystających z potrącenia, rodząc niezasilające, a nawet niegruntowne spekulacye, które ciągną za sobą, zamiast wzbogacenia się, sam tylko upadek.

Pożyczka na majątki osiadłe i znacznieysze obywatelskie, w r. 1826 uczyniona, dochodzi 25 milionów rubli; od czasu zaś ogłoszenia bankowego urządzenia, to jest, prawie we trzy lata, dochodzi 95 milionów rubli. Chociaż teraźnieysze sposoby pożyczania (jak już z tego wnieść można) da-

leko są lżeysze w porównaniu zdawnieyszemi, wszelako za przyjemny sobie poczytuję obowiązek uprzedzić W. Panów, że na osnowie samego 9 §. tego urządzenia banku, ułożone zostały niektóre nowe, wedle toku rzeczy i okoliczności, na dobro pożyczających, ulgi, nad któremi tuż zaraz będę miał honor przystąpić do szczegółowego z W. Panami naradzenia się.

Obrót lokacyy w bankach dla przyrostu z procentów stopniami się powiększa. Przedmiot ten zwraca na siebie szczególnieyszą uwagę Ministeryum skarbu; należy się spodziewać, że przypływ kapitałów stopniami powinien się zmnieyszać, w miarę rozszerzenia się sposobów, dla użycia ich w prywatnych obrótach.

Teraz przystępuję do wykładu obrachunków z r. 1826.

Kommissya Państwa umorzenia długów.

W ciągu r. 1826 nowych długów terminowych w księdze długów Państwa nie zapisano; do oddziału zaś długów bezterminowych, podług pretensyy na skarbie z lat przeszłych, weszło:
srebrem . . . . 28,000 r.
assygnacyami . . . . 148,900 —

Za tą odmianą i uskutecznionemi w ciągu r. 1826 wypłatami i wykupem, stan długów Państwa do 1go stycznia 1827 r. był w następnym składzie:

Dług *Hollenderski* wynosił 90.600,000 guldenów, z których na część Rossyi 46,100,000.

Długow *terminowych:*
srebrem . . . . . 2,463,999 r. 99 k.
assygnacyami . . . 48 388,893 — 23 —

Bezterminowych 6% zwyczaynych i nietykalnych:
złotem . . . . . 14,220 r.
srebrem . . . . 7,512,152 — 93½ k.
assygnacyami . 216,107,411 —

Bezterminowych 5%.
srebrem . . . . 73,167,580.

Długów bezterminowych, przez Kommissyą do dnia 1 stycznia 1827 r. *wykupem nabytych, było:*
6% złotem . . . . 8,700 r.
srebrem . . . . . . 2,280,100 —
assygnacyami . . . . . 54,930,240 —
5% srebrem . . . . . 9 938,420 —

Na opłatę tych długów Kommissya w roku 1826 rzeczywiście otrzymała 50,059,499 r. 3¼ k. assygn.; które, po zamianie w części na monetę brzęczącą, z pozostałościami z lat przeszłych, i z summami z innych kapitałow przeniesionemi, uczyniły:
złotem . . . . . . 1,235,651 r. 27¼ k.
srebrem . . . . . 9.348,052 — 35¼ —
assygnacyami . . 37.49?,512 — 97¾ —

Z tych summ *użyła* Kommissya w r. 1826.

Na dług Hollenderski i wewnętrzne *terminowe*, na wypłatę kapitału i procentów:
srebrem . . . . . 259.840 r.
assygnacyami . . . 11,813,784 — 70 k.

Na długi *bezterminowe.*

Odłożono na *kapitał wykupu:*
złotem . . . . . 1,234 333 r. 7¼ k.
srebrem . . . . 1,504,527 — 55¾ —
assygnacyami . . . 4,249,566 — 31½ —

Wydano *nieustającego dochodu* na pożyczki 6%:
złotem . . . . . . 835 r. 20 k.
srebrem . . . . . 463,734 — 17½ —
assygnacyami . . 13,115,506 — 53½ —

Na pożyczki 5%.
srebrem . . . . . . 3,666,988 r. 50 k.

Z tego *pozostało* dla niejawienia się kredytorów i odłożonych na r. 1827.
6% złotem . . . . . . 483 r.
srebrem . . . . . 209,679 — 96½ k.
assygnacyami . . . 5,642,956 — 92¼ —
5% srebrem . . . . 3,169,655 — 50 —

W tey liczbie u bankiera Rotszylda w Londynie 3,158.670 r. o wypłaceniu których nie odebrano jeszcze uwiadomienia.

Na długi bez wydania biletów, kredytorom departamentów wojennych i różnym mieyscom *opłacono gotowemi*, kapitału i procentów:
srebrem . . . . . . 83,609 r. 88⅝ k.
assygnacyami . . . 1,800,314 — 74 —

Z summ, stanowiących kapitał wykupu 1826 roku użyto:
złotem . . . . 6,784 r.
srebrem . . . . . . 2,524 997 — 71½ k.
assygnacyami . . . . 4,807,507 — 33 —
i przyłączono do summy na opłatę długów wojennych 500,000 r. as.

Z liczby wykupionych kapitałów nabyto za granicą.
6% assygnacyami . . . . 3,466,200 r.
5% srebrem . . . . . . 470,780 —

Prócz tego, Kommissya umorzenia długów złoży WPanom, wiadomość o dwu-procentowey pożyczce, zrobioney przez bankiera Rotszylda, i obrótach z niey summ.

Niepodanie obrachunku z tey pożyczki dotychczas, jak wiadomo, pochodziło ztąd jedynie, że część summ z niey wynikłych, pozostała za granicą, dla użycia w miarę potrzeby, na opłatę długów zewnętrznych i innych rozchodów Państwa, ze zwróceniem ich tu z Podskarbstwa Państwa, do osobno odłożonego kapitału Kommissyi, który jest w gotowiznie, jak o tém uwiadomiono w obrachunku Kommissyi.

Użycie za granicą summ z tey pożyczki, ukończyło się na początku roku ninieyszego, a rozrachunki z tego, pomimo swojego zawikłania, z przyczyny rozdrobnionego użycia tych fondów na różne przedmioty, zupełnie są ukończone z obopólném zadowoleniem, tak Ministeryum finansów, jako i bankiera Rotszylda.

Bank Assygnacyyny.

Massa wypuszczonych w obieg assygnacyy i w r. 1826, podobnie jak w latach poprzedzających, zostawała bez naymnieyszey zmiany, a czyni 595.776,310 r; zrobione zaś w tym roku 10 i 5-rublowey wartości assygnacye, weszły w kapitał zapaśny dla wymiany assygnacyy wielkiey wartości i zużytych.

Bank Pożyczkowy.

W biegu r. 1826 bank pożyczkowy *przyjął lokacyy* dla obracania z procentów:
assygnacyami . . . 48,568,483 r. 11¼ k.
w tey liczbie z wypłatą po 5½%.
Z banku handlowego . 9,000,000 r.
Z Rady opiekuńczey St Petersburskiey . . . . 6,000,000 —
Wrócono lokacyy . . . 31,892,775 — 10¾ k.

Wypłacono na zwrócone lokacye *procentów*, i przyłączono procenta nie odebrane przez lokatorów po upłynieniu terminu rocznego:
złotem . . . . 115 r. 80 k.
srebrem . . . . . . 2,995 — 26 —
assygnacyami . . . 7,210,291 — 90 —

Wydano w pożyczce na różne termina, równie dawnieyszych pożyczek w terminach nieopłaconych odłożone terminy:
złotem . . . . 500 r.
srebrem . . . . . 356,600 —
assygnacyami . . 30.617,594 — 17¼ k.

Od pożyczek na lat 24 odebrano *premiów:*
złotem . . . . 5 —
srebrem . . . . 3,366 —
assygnacyami . . . . . . 181,629 —

W ciągu r. 1826 przyjęto na *assekuracyą* 73 domy za . . . . . . 4,803.000 —
nie ponowiono assekurowania 11 domow za 587,300 r.
Do 1go stycznia 1827 jest na assekuracyi 302 domów za . . . . 21,187,300 —

W ciągu roku 1826 *otrzymał* bank pożyczkowy czystego zysku:
złotem . . . . 1,018 r. 71½ k.
srebrem . . . . . . 36,182 — 61¼ —
assygnacyami . . . . 2,055,520 — 97 —

Bank handlowy.

Kapitał banku jest . . . . 30,000,000 r.

Lokacye, tak w samym banku, jako i w jego kantorach, z pozostałemi z 1825 r. dochodziły:

Na *Transferta:*
złotem . . . . 10,300 r.
srebrem . . . . . 1,246,745 — 20 k.
assygnacyami . . . 80,849,617 — 76 —
Na *obróty z procentów:*
złotem . . . . 985,149 r. 11 k.
srebrem . . . . . 4,785,447 — 50 —
assygnacyami . . 145,648,737 — 55 —

Za pomocą kapitału bankowego i lokacyy, czyniących razem assygnacyami 256,498.355 r. 31 k. uskutecznione zostały w r. 1826 następne obróty:

Zwrócono lokacyy transfertowych:
złotem . . . . 10.300 r.
srebrem . . . . . 1,246.544 — 69 k.
assygnacyami . . . . 79,938,131 — 68 —
Zrobiono przekazów z jednego
miasta na drugie . . 103,557,804 r. 74 k.
W trattach przekazowych:
złotem . . . . 124,815 r.
srebrem . . . . . . 1,085,136 — 30 k.
assygnacyami . . . 55,195,671 — 80 —

Wydano na potrącenie wexlów 176,278,314 r. 7. k. w którey summie zawierają się i te wexle, które przyjęto do potrącenia w 1825 r., a na które termina opłat były w r. 1826.

Na *zastaw towarów* . . 6,537,284 r. 83 k.
Na potrącenie *biletów kassy zachowawczey* srebrem . 500,000 r.
Na zastaw *monety miedzianey* Podskarbstwu Państwa . 6,000,000 r.
Wszystkie te działania razem wynoszą do . . . . 343,622,746 r. 9 k.

Wszystkie zaś *obróty* w kassie banku i jego kantorów.
assygnacyami . . . 962,641,729 r. 52 k.
monetą brzęczącą . . 10,487,077 r. 67 k.

Z liczby wexlów *protestowanych* w banku i kantorach pozostało do 1 stycznia 1827 r. nieuzyskanych na . . . . . 2,503,775 r. 94 k.

Czystego *zysku*, po odtrąceniu rozchodów, otrzymał bank i jego kantory w 1826 r. 2,216,588 r. 51 k.

Wyłożywszy istotę obrachunków ustanowień kredytowych Państwa, aż nadto jestem przekonany, że po ich przeyrzeniu, WPanowie, a przez WPanów pośrednictwo publiczność przekona się, że Ministeryum Skarbu niczego nie zaniechało dla zachowania trwałości kredytu Państwa, który coraz bardziey a bardziey zakwitać będzie pod Opieką Nayjaśnieyszego Monarchy.

Francya.

Paryż dnia 8 sierpnia.

(z Gazety Warszawskiey.)

Jeden z dzienników tuteyszych czyni nad ogłoszeniem niepodległości Egiptu następujące uwagi: „Ważny krok, który przyznają Baszy, zdaje nam się tak niepodobny do wykonania, iż gotowiśmy uważać go jako wymysł europeyski. Przed czterema laty to przedsięwzięcie byłoby łatwieyszém, bardziey ważném, a *Mahomet Ali* nie probował go; mogłoby ono przyczynić się do uwolnienia Grecyi, a z tego powodu miałby prawo żądać od gabinetów europeyskich pomocy i protekcyi. Byłby sobie zrobił w oczach Muzułmanów wielką sławę przez uwolnienie *Mekki* i obronę Wehabitów. Mógł zebrać 50,000 woyska regularnego i one wesprzeć 200 milionami, które był zebrał. Za pomocą swych pieniędzy był panem Dywanu. Połączywszy się z Grekami, mógł przez połączenie woysk i żeglugi obu narodów, przeszkodzić Turkom do czynienia jakichkolwiek kroków przeciw Egiptowi lub Grecyi. Turcya osłabiona, nie mogłaby nawet w owym czasie walczyć przeciw usiłowaniom Greków, samym sobie zostawionych. Europa spodziewała się po nim cywilizacyi Egiptu, i ten kray piękny wzdychał do ustanowienia dobroczynnego i opiekuńczego rządu. Zamiast skierowania wszystkich sposobów ku takiemu celowi, zawsze szlachetnemu, jakiekolwiek byłoby jego rozwiązanie, fałszywa polityka obróciła jego usiłowania ku krwawey woynie greckiey. Teraz się wszystko odmieniło; Dywan zręcznieyszy, woyskiem Baszy wytępił Greków, a Sułtan ciągle skutecznie organizuje swoje woysko na sposób europeyski. Jakie jest istotne położenie Baszy? Jego skarb wyniszczony, szeregi przerzedzone woyną, ludność przez zaciągi i emigracye zmnieyszona, powszechne nieukontentowanie pomiędzy poddanemi, których dziwaczne monopolium niszczy i przymusza ginąć z nędzy, okropne okrucieństwa popełnione przez jego syna w Morei, którey się stał nayzaciętszym nieprzyjacielem; mniemane projekta cywilizacyi, które wzięte zbliska, zostały do prawdziwego doprowadzone waloru; z drugiey strony dziki zapał, jaki umiano w Muzułmanach wzbudzić, i karność, jaką potrafiono do ich obozu wprowadzić; wszystko razem zdaje się zmuszać Baszę do niepoddawania pod dyskussyą prawa, którego sądzą, iż bliskim jest wykazać ważność, i do przestawania na niepodległości czynney, jakiey używa. Przypuszczając, gdyby polityka europeyska była sprzyjająca Grekom, należałoby się spodziewać, iż Wysoka Porta odwlecze całą woynę przeciw Chrześcianom zbuntowanym, i nie opuści swey zdobyczy, chyba ze wściekłością. *Mahomet-Ali* bez wątpienia, z przyjemnością zaprzestanie kroków nieprzyjacielskich, które go wycieńczają; lecz jest równie podobném, iż gdyby sądził, że może korzystać z podobney okazyi do zrzucenia jarzma, Porta wypędzona z Morei, rzuciłaby się cała na Egipt, dołączyłaby głowę *Mahometa-Ali* do główgreckich, przysłanych przez jego syna do *Stambułu*, i znalazłaby w dochodach egipskich, wybieranych wówczas na jey własną tylko korzyść, dostateczne wynagrodzenie za utratę Grecyi. Arabowie mają jedno przysłowie oskarżające, którego jeszcze nie zaniechali, to jest, iż pole, na którém Turek stąpił nogą, przez 7 lat nie rodzi nawet trawy. Wprawdzie Egipt jest teraz rodzayny, lecz na korzyść jednego tylko."

W jednym z tuteyszych dzienników czytamy akt zrzeczenia się tronu Portugalskiego przez Cesarza Brezyliyskiego, w osnowie następujący: „*Don Pedro* z Bożey łaski i t. d. Czynię wiadomo wszystkim moim poddanym, iż nie zgadza się z interessem Brezylii i Portugalii, abym daley był Królem Portugalii, Algarbii i połączonych z niemi posiadłości, a chcąc, ile odemnie zależy, utwierdzić szczęście obu Państw, postanowiłem zrzec się wszystkich moich niezaprzeczonych praw do Korony Portugalskiey i panowania nad wspomnionemi krajami, na rzecz mojey kochaney córki Xiężniczki *Donna Maria Gloria*, tak, aby temi krajami niezawisłemi od Cesarstwa Brezyliyskiego, jako panująca Królowa władała, a to podług konstytucyi, którą podobało mi się ułożyć, wprowadzić, i w skutku moich prawnych postanowień z dnia 29 kwietnia r. b. zaprzysiądz kazać. Oświadczam oraz, iż córka moja, panująca Królowa Portugalska. dopóty nie oddali się z Cesarstwa Brezyliyskiego, dopóki nie otrzymam urzędowey wiadomości, iż konstytucya według moich rozkazów została zaprzysiężoną, i że zaręczenie między wspomnioną moją córką i moim kochanym Bratem *Don Miguel* nastąpiło, i że zaślubienie odbyło się. Ninieyszy akt złożenia Korony Portugalskiey i zrzeczenia się dopóty mocy mieć nie będzie, dopóki wszystkie te warunki nie zostaną uskutecznione. Dla tego rozkazuję wszystkim władzom, do których należy powziąć wiadomość o tych postanowieniach, i ogłosić je, aby wszyscy moi poddani Portugalscy wiedzieli o takowych moich rozporządzeniach. Rejencya tych moich wspomnionych krajów każe je w urzędowym sposobie wydrukować i ogłosić, aby wszystko, co w nich jest objętem, było zupełnie przywiedzione do skutku."

— *Dnia 9* —

Monitor umieścił znowu dosyć długi artykuł o interessach Portugalii. Twierdzi w nim, iż objęcie Rejencyi przez Infanta *Don Miguel* jest jedynym środkiem przywrócenia spokoyności w Portugalii. Duch i osnowa Konstytucyi Portugalskiey, interes Brezylii i Portugalii, spokoyność obu państw, wszystko to tamuje powrót *Don*

Pedra, który raz na zawsze zrzekł się korony Portugalskiey. „Nie można (pisze *Monitor*) wstępować znowu na tron, z którego się dobrowolnie zstąpiło. Obecność *Don Pedra* wznieciłaby tylko spory stronnictw i woynę domową, a nadwerężyłaby spokoyność Brezylii. Projekt podróży do Portugalii grozi zaburzeniem i nieszczęściem.“

— *Dnia 10* —

(*z teyże gazety.*)

Odebrane tu listy z *Lizbony* pod d. 21 lipca donoszą, iż Pan *Stuart* przybędzie tam na mieysce Pana *A'Court*, dotychczasowego Posła Angielskiego. Panuje ztąd powszechna radość, i życzeniem jest, aby ta odmiana, jak nayprędzey nastąpiła.

Anglia.

Londyn dnia 11 sierpnia.

(z Gazety Warszawskiey.)

Z wielorakich względów jest rzeczą godną uwagi, iż Pan *Canning* umarł w tym samym domu, a nawet w tym samym pokoju, co Pan *Fox*.

Tuteysza Gazeta, *Goniec*, donosząc o zgonie zmarłego Ministra, pisze co następuje: „W gwałtowney jego chorobie łatwo przypuścić, iż wraz z ciałem i duch jego cierpieć musiał. Jakoż z boleścią dowiedzą się nasi czytelnicy, iż niekiedy można było uważać ślady obłąkania, w czasie którego nawet zaymowały go troski i naglące zatrudnienia, które napełniały myśli sławnego męża, kiedy jeszcze żadna mgła, żaden obłąd umysłu jego nie zasłaniał. Przerywane i niemające z sobą związku wyrazy, przekonywały, iż sprawy publiczne i dobro kraju były przedmiotami, które jakby przez mgłę snujące się przed jego wzrokiem zaymowały jego osłabioną i obłąkaną uwagę. Ta nieustanna staranność o wielki i ważny urząd, okazywała się również w chwilach spokoynieyszych jego umysłu; w jedney z nich mówił o własném położeniu i o swym Królu, jak nayszlachetniey i jak nayczuley. Monarcha widział z żalem i przyjacielskiém czuciem smutne położenie Ministra, którego uznał godnym całego swego zaufania w epoce, która wymagała śmiało występującego Ministra. Nie powiemy może za wiele, iż troski, praca i zmartwienia w przeciągu ostatnich czterech miesięcy, były przyczyną jego choroby; miał bowiem do walczenia z tém, co ducha i charakter jego nayprędzey nadwerężyć mogło, a mianowicie z prześladowaniem nieszlachetném, nikczemném i zaciętém. Bezwstydne obelgi, podłe podszepty, i zuchwałe potwarze, na które był wystawiony, nie mają nic podobnego w historyi zabiegów stronniczych.”

W inney gazecie czytamy: „Strona oppozycyyna odpowiada na zarzut, iż potwarze na Pana *Canning* rzucone, przyprawiły go o śmierć; „Pan *Peel*, Lord *Eldon* i Xiążę *Wellington* byli „również oczerniani.” Że Pan *Canning* ukończył świetny polityczny zawód, na który wystąpił, rozwinąwszy zupełnie zasady swoje i podawszy je współczesnym do rozwagi; że jemu nie tylko należy się zaszczyt ułożenia planu polityki narodowey, lecz oraz przywiedzenia go do skutku i zjednania mu pochwały świetłych polityków; wszystko to dowodzi, iż żył dosyć długo dla pozyskania naywyższego stopnia osobistey swey sławy. Lecz w miarę, jak tak znakomite życie pociesza jego przyjaciół, strata jego zdaje się zawczesną Monarsze i Oyczyznie; dłuższe bowiem jego życie zapewniłoby owoce prac jego i uchyliłoby niebezpieczeństwo, aby mniey zręczne ręce nie zniszczyły znowu jego dzieła. Zmarły Minister posiada zupełną ufność Króla Jmci, i nayzgodniey z nim działał.”

Turcya.

Jassy 1 sierpnia.

(z Gazety Warszawskiey.)

Dzień wczorayszy był dla miasta *Jass* dniem smutku i rozpaczy. O godzinie wpół do 3ciey po południu wszczął się ogień w domu *Spathara Ilie-Izmeo*, w pobliskości Konsulatu Rossyyskiego, Wiatr nader gwałtowny północno-zachodni, rozrzucił w oka mgnieniu palące się gonty z dachu, w rozmaite części miasta, i już w przeciągu kwadransa przeszło 10 domów w różnych stronach miasta stało w płomieniach. Wicher nadzwyczayny dął coraz silniey, i podobnie jak morze wzburzone, pożercze rozlały się płomienie i z niepojętą szybkością pochłaniały wszystko w swoim pędzie. Wszelka pomoc ludzka była bezsilną i każdy poczytał się za szczęśliwego, gdy życie mógł uratować. Począwszy od domu *Spathara-Izmeo* wszerz aż niedaleko od gmachu Konsulatu Francuzkiego, i na dół z drugiey strony aż do stawu *Bachlui*, a w inną stronę znowu aż do klasztoru *Fromosa*, wszystko stało się pastwą płomieni i leży w popiołach. Trzecia część miasta i właśnie naypięknieysza spłonęła. Blisko ośmset domów, a pomiędzy temi pałac Xiążęcy (rezydencya Hospodara), ze wszystkiemi biórami i archiwami, pałace Bojarów *Roznowan Ghika*, *Palladi Kallimachi* i innych, prawie wszystkie składy towarów, piętnaście kościołów stały się pastwą pożerczego żywiołu. Straty są ogromne. Płomień ogarniał wszystko szybkością błyskawicy, szczególniey zaś ulicę główną do Xiążęcego zamku prowadzącą; a ponieważ ulice nie są brukowane kamieniami, ale dylami tylko wyłożone, przeto gdy i te zaraz palić się poczęły, wtedy więc dla bardzo wielu, którzy dla uratowania ruchomości swoich cokolwiek opóźnili się, wszelka droga ucieczki zamkniętą została. Dotąd już blisko 50 trupów wyciągnięto z gruzów. Sam Xiążę zaledwie tyle miał czasu, iż z dworem swoim przez tylne drzwi uyść zdołał osobistego niebezpieczeństwa. Missyonarze katoliccy, ratując się przeskoczyli przez mur wysoki i zostają teraz ogołoceni ze wszelkiey własności, w domu C. K. Ajenta. Więcey jak 10,000 ludzi jest bez przytułku, błąka się i rozpacza. Nadzwyczayném ledwo usiłowaniem udało się ocalić dom C. K. Ajenta i leżące w bliskości tegoż mieszkania domy, które w naywiększém były niebezpieczeństwie, bo wicher nadzwyczayny ciskał ustawicznie na dachy tychże palące się kawały drzewa. Był to widok nad wszelkie opisanie okropny, widzieć, jak na przestrzeni półmilowey iskrzące płomienie w nieprzerwaney massie nad ludzką się pracą pastwiły. Do całey tey okropności przyłączyła się jeszcze i ta okoliczność, że musiano wszystkich złoczyńców wypuścić z więzień; albowiem więzienie warowne *Temnica*, w którém byli zamknieci, również ogień był zajął. Ta zgraja złoczyńców, połączywszy się z innym motłochem niegodziwie myślącym, zagrażała dalszey części miasta rabunkiem, i jedynie tylko naydzielnieysze usiłowania władz i mieszkańców, przy czém, Cesarsko-Austryaccy poddani szczególniey się odznaczyli, utrzymali tę tłuszczę zbrodniczą w karności i nowemu nieszczęściu skutecznie zapobiedz zdołali. Jakże okropny i smutny był to widok, oglądać przy świetle wschodzącego wśród krwawych obłoków słońca, ten straszny obraz zniszczenia, patrzeć jak w tych mieyscach nieszczęśliwego miasta, gdzie wczora jeszcze z przepychem bogactwa panowały, dzisia nędza i rozpacz obłąkanym ludem miota; widzieć nadto, jak inni znowu gorzkie łzy roniąc, wydobywali z gruzów trupy nieszczęśliwych krewnych swoich. W tey właśnie chwili, gdy ten list kończę, nowa znowu część miasta stoi w płomieniach; nayokropnieyszy wicher trwa ciągle. Naywyższa Opatrzność jedynie od zupełney zagłady ratować nas może.

Pozwolono drukować. Z polecenia JW. Litewskiego Wojennego Gubernatora.
Andrzey Bucharski Rzeczywisty Radca Stanu i Kawaler.

w Drukarni Redakcyi.

DODATEK DO GAZETY KURYERA LITEWSKIEGO N. 98.

Wilno dnia 19 Sierpnia v. s. 1827 Roku.

2 ИМПЕРАТОРСКАГО Воспитательнаго Дома, отъ С. Петербургскаго Опекунскаго Совѣта симъ объявляется: что въ ономъ продается съ аукціоннаго публичнаго торга, заложенное и просроченное недвижимое имѣніе Надворняго Совѣтника Викентія Антоновича Лаппы, состоящее Могилевской Губерніи Климовецкаго повѣта въ селѣ Тростинѣ 48 и въ деревнѣ Марковки 23, и того 71 ревижскихъ мужеска пола душъ, писанныхъ по ревизіи 1816 года, съ рожденными послѣ ревизіи, со всею принадлежащею къ нимъ землею, и всякимъ на оной строеніемъ; для чего назначены сроки торгамъ сего года въ декабрѣ мѣсяцѣ: первый 8, вторый 13, и третій 15 числъ. Желающія купить имѣніе сіе, могутъ являтся въ Опекунскій Совѣтъ показанныхъ числъ въ присудственное время, и видить въ ономъ продаваемому имѣнію опись, условіе и форму купчей крѣпости.

Экспедиторъ Осмоловски.

2 Od Rady Opiekuńczey St Petersburskiey Cesarskiego Domu wychowania ninieyszem ogłasza się: iż w niey przedaje się przez aukcyą z publicznego targu, oddany na ewikcyą i przeterminowany nieruchomy majątek Radcy Dworu Wincentego Antonowicza Łappy, położony w Mohilewskiey Gubernii w Klimowieckim powiecie we wsi Trostinie 48 i w wiosce Markowki 23, w ogóle 71 rewizyynych dusz płci męzkiey, zapisanych do rewizyi 1816 roku, z urodzonemi po rewizyi, ze wszelką należącą do nich ziemią i wszelkiem na niey zabudowaniem; dla czego naznaczono terminy do targow teraźnieyszego roku w miesiącu decembrze: 1szy 8, 2gi 13, a 3ci 15, życzący kupić takowy majątek, zechcą przybyć do Rady Opiekuńczey w oznaczonych dniach w czasie posiedzeń, i widzieć w niey przedającego się majątku inwentarz, warunki i formę przedażnego prawa.

Expedytor Osmołowski.

---

1 Od Izby Skarbowey Mińskiey ninieyszém ogłasza się, na mocy Ukazu JEGO CESARSKIEY MOSCI z Rządzącego Senatu pod d. 24 czerwca teraźnieyszego roku za N. 39,053, iż w niey odbywać się będą targi na oddanie w 12stoletnią, od d. 12 kwietnia następującego 1828 roku, arendę, w Mińskiey gubernii, w Bobruyskim powiecie w Bobruyskiey beneficyi majątku Paniuszkiewicze ze wsiami: Dubrowną i Syczkowém, i wioskami: Krasném i Syczkowém, w których znayduje się 218 włościańskich domow i 652 rewizyynych płci męzkiey dusz, dochodu w przeszłych latach opłacało się z tego majątku ze wszystkich artykułów 2512 rubli 42 kop. srebr.; zatém życzący należeć do targow i wziąć takowy majątek w arendę, zechcą przybywać dla targow do tey Izby z dostatecznemi, w proporcyi dwurocznego dochodu, kaucyami, na terminy następującego 1828 roku w miesiącu marcu, 2, 4, 6, a na przetarg dnia 7; warunki zaś każdy za przybyciem na targi, zapotrzebować i widzieć może w Izbie. Dnia 13 sierpnia 1827 roku.

Sowietnik Władzimierz Weredkowicz.
Sekretarz Hołyniewicz,
Pomocnik Stołu Hachowicz.

1 Sąd Podkomorsko Exdywizorski na podział majątku Rymowicz w Ptcie Oszmiańskim położonego, między familią WW. Osmolskich i wierzycieli, dekretem Remissyynym Sądu Ziemskiego Pttu Oszmianskiego dnia 30 mca 8bra 1825 roku nastałym determinowany; po wyexpediowania naznaczonych pomienionym dekretem Aktow Inkwizycyi, Kalkulacyi i Werifikacyi ze wszystkiemi stronami i po wniesieniu przez niektóre strony Pretensyow do massy pod konkurs oddaney ścielących się, ku sądowemu rozbiorowi sprawę oczewiście dnia 29 mca augusta teraźnieyszego roku wziąć do namowy postanowił; oczém aby strony interessowane uwiadomionemi były i do rozprawy pod utratą rzeczy przystępowały, ninieyszą w Kuryerze Litewskim zamieszcza awizacyą. Dat. r. 1827 mca augusta 11 dnia.

Tadeusz Wierzbowicz b. Podkom. Oszm. Kawaler.
Raymund Chodźko Z. P. Kawaler.
Wincenty Narwid Raczkiewicz PisarzZiem. Exdywizor.
Regent Ignacy Powała Oganowski.

---

1 Folwarczek w Powiecie Szawelskim położony, ośm dymow i karczemkę mający, w pozycyi piękney, bo nad rzeczką i przy lesie; odległy od traktu pocztowego o milę, niedaleko miasteczka Szadowa, jest do zadzierżawienia od ś. Jerzego roku następnego na lat dziesięć. Ktoby sobie o warunkach życzył wiedzieć, ma zgłosić się do Redakcyi Kuryera Litewskiego.

Wolno drukować. Wilno d. 17 sierpnia r. 1827 Cenzor, Kollegialny Assesor I. Szydłowski.

---

1 Życzący sobie nabydź za mierną cenę w tey jesieni, lub też na przyszłą wiosnę, młodych fruktowych, albo już owocorodzących sadowych drzewek, różnego rodzaju i gatunku; niech się raczy zgłosić do W. JPana Ostrowskiego w domie jego własnym sub Nro 77 na zieloney Ulicy w Mitawie. Munter.

---

2 Kommissya Sądowa Naywyższym MONARSZYM Ukazem dla dzieł i długow JW. Hrabiny Rzewuskiey odrębnie ustanowiona; wielolicznie wzywała wierzycieli tak przez pośrednictwo Rządów jako i przez Gazety, aby do Likwidacyi długów przystępowali, a więcey niż trzykrotnie zadeklarowała, że nie zważając na zaoczność, sprawy rozsądzać będzie. Niebyłość dawniey kompletu mogła nie jako wierzycieli usprawiedliwiać względem nierobienia wpisów, chociaż nigdy słusznie: bo do ich podania niebyłość kompletu nie przeszkadzała, owszem samo onych do regestru zamieszczenie byłoby dowodem, że strony wyrokow sądowych oczekują. Lecz od momentu przybycia do Konstantynowa Guberskiego Wołyńskiego Marszałka, to jest od 13 grudnia 1826 roku (oczym Publiczność zawiadomiona) komplet trwa nieprzerwanie, dotąd jednak ledwie 84 wpisy zrobiono, a i na te nieraz czekać potrzeba było. Dziś gdy Sąd Kommissyi to ogłasza, nie ma ani jednego wpisu, a między osądzonemi już jest takich kil-

kanaście, które niezważając na zaoczność zdecydowanemi zostały; ato dla przeświadczenia, że Sąd z swey strony wszystkich używa środków, aby poruczone sobie dzieło jak nayprędzey mógł ukończyć, i pożądaną każdemu przybliżyć satysfakcyą. Lecz niepodawanie wpisow postęp Likwidacyi w tenczas wstrzymuje, kiedy Sąd wszelkiey do jey ukończenia przykłada usilności; aby więc i temu zapobiedź znayduje potrzebę zobowiązać tak samych wierzycieli i pretensorow jako i ich umocowanych, aby bez żadnych przewłok i odkładow wpisy podawali, i te naydaley do pierwszego nowembra roku bieżącego do rejestru Sądowego wnieśli, ztym zastrzeżeniem, że jeśli po przeysciu pomienionego terminu Aktoratow do Sądzenia mieć nie będzie, tedy samo stron nieprzychodzenie poczyta za dowód, że się likwidować niechcą i pretensyi swych odstępują, atym samym czekać już niebędzie i przystąpić do zadeklarowania upadku zmuszonym zostanie, obok czego i otym zawiadamia, ze ninieysze postanowienie działań Kommissyi bynaymniey niewstrzymuje, i ta w pełnym Komplecie bez przerwy zostając, wszystko co tylko przyniesionym będzie ułatwiać nie zaniedba, a rygor upadku w swoim czasie rozciągnąć się mający, dla tego szczególnie ogłasza, aby wczesnie każdy o tym zawiadomiony skutkow onego dla własnego pożytku mogł uniknąć, lub wypłynioną ztąd niedogodność sobie samemu przypisał. Żeby zaś nikt zgoła niewiadomością w tey mierze wymawiać się niemógł postanowiła odnieść się do Rządow Guberskich Guberniow Wołyńskiey, Kijowskiey i Podolskiey, oraz do Hradonaczalnika Odesskiego, aby to, komu należy opublikować rozkazali, do Redakcyi zaś Kuryera Litewskiego aby w gazetach potrzykroć umieścić poleciła. Oczym i JEGO IMPERATORSKIEY WYSOKOSCI CESARZEWICZOWI odrapportować, a stronom obecnym, ich umocowanym i Adwokatom w Sądzie swym stawającym, zwykłym porządkiem objawić. Działo się w Starym Konstantynowie na sessyi Sądowey dnia 30 lipca 1827 roku.

Wołyński Guberski Marszałek i Kawaler Michał Graf Czacki.

Członek Kommissyi i Kawaler Mikołay Popowski.

Członek Kommissyi Adam Siedliski.

Członek Kommissyi Piotr Szyrma.

Członek Kommissyi Michał Jaworowski.

Zastępca Członka Kommissyi Ignacy Kotkowski.

Zastępca Członka Kommissyi Jan Niepokoyczycki.

Mieysce Sekretarza zastępujący Expedytor Floryan Tatarowski.

W Magistracie Wileńskim odbywać się będą publiczne licytacye w terminach pierwszym d. 26, drugim d. 29, trzecim d. 31, teraźnieyszego mca sierpnia, oraz przetargi d. 2, następującego mca września na oddanie z nadchodzącego śto Michalskiego terminu w arędowną Dzierżawę domow Exdywizorskich w Wilnie Frohlanda pod N. 96 i Opitzow pod N. 566 położonych, i dla tego Magistrat Wileński życzących dzierżeć, oba wyżey wyrażone domy, lub którykolwiek z nich do licytacyi na oznaczone termina przez niniejszą awizacyą wzywa. Roku 1827 mca sierpnia 11 dnia.

A. Fiorentini R. M. M. W.

---

3 Za rezolucyą Magistratu Wileń. dnia 13 teraźn. miesiąca augusta nastałą, spełniać się będzie w onymże Magistracie w dniach 23, 24 i 27 tegoż miesiąca augusta publiczna licytacya na zaarędowanie w roczną tenutę, z daty 29 nadchodzącego miesiąca 7bra, domu Obywateli Hahnow pod N. 105 na ulicy Zamkowey położonego; oczem do powszechney podaje się wiadomości. 1827 roku augusta 14 dnia.

Karol Hurtig R. M. M. W.

Sąd Taxatorsko-Exdywizorski Białorusko-Witebskiey Gubernii, w Lepelskim Pcie, na rozdział funduszow W. Adama Przeciszewskiego i usatysfakcyonowanie Kredytorów i wszelkiego tytułu pretensorów, Dekretem Remissyynym Ziemstwa Powiatu Lepelskiego w roku 1827 mca julii 7 dnia ogłoszoném, przeznaczony, uzupełniwszy w tymże roku julii 27 dnia Remissą zastrzeżone pierwszo zjazdowe czynnoście, komportacyą papierów i różnego tytułu tranzaktow na dzień 20 augusta teraźnieyszego roku w Kancellaryi Ziemskiey Powiatu Lepelskiego przeznaczył, i czas ostateczny zjazdu na dzień 25 oktobra roku teraźnieyszego do majętności Suszy zdeterminował, w którym terminie, iż nieodmiennie do czynności przystąpi, interessowane strony pod utratą rzeczy trzykrotnie przez awizacyą Gazet Kuryera Litewskiego zawiadamia. 1827 roku mca julii 28 dnia.

Michał Wasilewski Exdywizor.
Zenon Miładowski Exdywizor.
Aloizy Żaba Exdywizor.
Maxymilian Misiewicz Regent.

---

2 Niżey podpisany wspólnie z żoną swoją za Prawem wieczysto-kupném w dniu 16 julii 1827 roku w Sądzie Głównym Litt. Wileńskim 2go Departamentu przyznaném, od JWW. Ignacego i żony jego Maryi z Vicinich Drobyszewskich Pólkown. Woysk Ross. i wielu orderów Kawalera, kamienicę w Mieście Guberń. Wilnie przy Wileńskiey Ulicy pod N. 728 z placem ziemi konsensem zabezpieczonéy położoną, Dziedzictwem nabywszy, i natychmiast do używalności zapossydowawszy, każdego z osób do teyże kamienicy pretensye mieć mogącego wzywa i uprasza, o zgłoszenie się i pragnem udowodnienie swoich należności w przeciągu sześciu miesięcy do Sądu Magistratu Wileń., stosownie do praw ku temu posługujących. 1827 r. mca augusta dnia.

Michał Inczyk Kolleski Sekretarz.

Obserwacye meteorologiczne. Czas obserwacyi.	Wysokość Barom.	Wys. Ther. Réau.	Wiatry.	Odmiana w powiet.
d. 17 godz. 3 wiecz.	27 cal. 7,1 lin.	+ 13,5 stopni	Zachodni	Pochmurno
d. 18 — — —	27 — 8,0 —	+ 14 — —	Zachodni	Pochmurno
d. 19 godz. 5½ zrana.	27 — 6,2 —	+ 9,5 — —	Północno-Zach.	Pochmurno